

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської
сільської ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Самеах»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса – 2025

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 27 лютого 2025 року

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20-21 лютого 2025 року). Редколегія: І.А.Княжева,
Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва,
О.П.Ноздрова, І.С.Артемєєва, П.П.Кинєва. Одеса: Університет
Ушинського, 2025. 225 с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» Ірина Анатоліївна
Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри мовної
підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ
Євгенія Василівна Тягнирядно

Відповідальні редактори: кандидати педагогічних наук,
доценти, доценти кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д.Ушинського» Оксана Павлівна Ноздрова, Ірина Олександрівна
Бартенєва

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2025

© Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області, 2025

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква—Ор Sameax», 2025

10. Т.В. Прокопенко Реалізація Стратегії збереження здоров'я підлітків в рамках проєкту «Психічне здоров'я - запорука гармонійного розвитку» в Нерубайському академічному ліцеї №1	74
11. Г.В.Рудоманенко Реалізація освітнього проєкту «Наші діти - майбутнє нашої держави» у початковій школі.....	84
12. Я.О. Ніколаєва Інноваційна діяльність педагога на уроках іноземної мови в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	93

СЕКЦІЯ: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

13. І.А. Княжева, Ю.Є.Крижановська Діяльнісний підхід до формування у дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до явищ суспільного життя.....	101
14.І.С.Артемьєва Професійна готовність майбутніх педагогів до здійснення суб'єкт-суб'єктної взаємодії: сутність феномену.....	107
15. О.П. Ноздрова, К.В.Ноздрова Правова пропаганда як основна сучасна форма правового виховання в умовах інформаційного розвитку українського суспільства.....	113
16. О.П.Ноздрова, Б.Ю.Шевченко Креативність як драйвер особистісної і професійної успішності майбутнього педагога.....	122
17. О.П.Ноздрова, О.В.Олещук Інновації у сучасній освіті – використання кейс-методів на уроках англійської мови.....	127
18. О.П. Ноздрова, В.В. Александрова Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови.....	133
19 О.П.Ноздрова, В.П.Бойко Застосування ігрових технологій навчання для розвитку зв'язного мовлення учнів початкової школи з мовленнєвим порушенням.....	138
20. Г.С. Прокопенко Інноваційні технології на уроках англійської мови як засіб оптимізації навчального	

7. Степаненко О. О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 138. С. 198–204.

8. Хоменко А. Підготовка майбутнього вчителя до формування суб'єкт-суб'єктних виховуючих відносин з учнями. *Педагогічні науки*. 2021. № 78. С. 140–146.

9. Цюпак І. М. Тьюторство: сутність і особливості реалізації в дошкільній освіті. *Формування професійної компетентності кадрового потенціалу дошкільної та початкової освіти у системі трансформаційних процесів : колективна монографія / за ред. Л. Є. Петухової*. Херсон: Видавництво ХНТУ, 2018. С. 180–194.

Ноздрова Оксана Павлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Ноздрова Катерина Віталіївна,
студентка магістратури ЦЗДН факультету ЦГЮ Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВА ПРОПАГАНДА ЯК ОСНОВНА СУЧАСНА ФОРМА ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Вступ. У дослідженні ми хочемо зазначити, що правова політика у сфері правового виховання - це діяльність держави і громадянського суспільства з формування правосвідомості та правової культури в межах освітньо-виховного процесу, що проводиться на основі комплексу правових знань та освітніх технологій. Виховна діяльність є головним засобом забезпечення толерантності в суспільстві. За допомогою

правового виховання правові цінності утверджуються у свідомості особистості, а також формуються відповідні знання та вміння з реалізації прав людини, завдяки чому громадянське суспільство здобуває здатність захищати свої правові ідеали та цінності. Формуванню громадянського суспільства можуть сприяти ті чинники, що перебувають у сфері духовного життя особи, формують індивідуальну правосвідомість і правову культуру.

Правове виховання здійснюється в певних правових формах і засобах. Науковці (В.П. Зенін, Р. Арон, Д. Белл) до поняття форми правового виховання відносять: правову пропаганду, правове навчання, організовану і контрольовану правову практику [6]. Ми у дослідженні розглянемо правову пропаганду, яка здійснюється через численні канали правовиховного впливу на правосвідомість і правову поведінку особистості - це і лекції, і конкурси знавців права, і статті в пресі на правові теми тощо. Правова пропаганда є в суспільстві одним з видів пропаганди взагалі поряд з політичною, моральною, економічною та іншими її видами.

Виклад основного матеріалу. Термін «пропаганда» походить від латинського «*propagare*» - поширювати, поняття «пропаганда» було введено в 1662 р. [6]. *Правова пропаганда і навчання* - форми правового виховання. Загальний сенс слова «пропаганда» здається цілком зрозумілим, проте існує величезна кількість його найсуперечливіших тлумачень. У літературі ведеться суперечка не тільки про зміст даного поняття, його значення, а й про час виникнення пропаганди в суспільстві.

Соціологи Р. Арон і Д. Белл виходять з інших передумов і виникнення пропаганди як способу поширення ідеології в суспільстві пов'язують із занепадом релігійної віри, які настали, на їхню думку, в країнах Західної Європи в ХУІІІ-ХІХ ст., і з формуванням класу «інтелектуалів», які взяли на себе обов'язок розробки соціальних поглядів [6]. Тут всіляко заперечується зв'язок пропаганди з політичною ідеологією, вона виступає в

якості «релігії інтелектуалів», «громадянської релігії», які прийшли на зміну релігійної віри.

У вітчизняній же науці, що розглядає пропаганду в вузькому сенсі - як «діяльність з розповсюдження в масах ідеології та політики певних класів, партій і держави» [5]. Поширена також інша думка з приводу заснування і часу виникнення пропаганди в людському суспільстві. Як пише П.С. Гуревич, «ідеологія і пропаганда як соціальні явища виникають не на ранніх етапах розвитку суспільства, не в середні віки і не в період піднесення буржуазії як класу (до цих уявлень зводяться різні концепції західних соціологів), а в епоху становлення ранньокласового суспільства, коли вперше складається історична потреба панівних класів виправдати соціальну нерівність, нав'язати масам громадські ідеї, які виражають інтереси цих класів». У цей період у зв'язку з виникненням потреби в праві та правовому регулюванні суспільних відносин, заснованих на соціальній нерівності, з'являється і правове виховання, в тому числі у формі правової пропаганди. Однак, як свідчить історія, на цій ранній стадії життя права правові погляди ще не встигли відокремитися у відносно самостійну область людських знань і представляли собою «складовий момент цілісного міфологічного світогляду» [6]. Відповідно і правова пропаганда не носила відокремленого характеру, вона була складовою загальної діяльності з розповсюдження міфологічного світогляду серед стародавніх східних народів.

Сучасна правова пропаганда істотно відрізняється не тільки від давньої, але і від усіх попередніх її типів і за змістом, і за методами впливу, при цьому зміст правової пропаганди має вирішальне значення, так як він є головним, визначальним елементом в структурі всього процесу правової пропаганди. Так, сучасна правова пропаганда в правовій державі змістовно повинна ґрунтуватися на істинно наукових правових ідеях, правових теоріях. При цьому повинні використовуватися науково обґрунтовані засоби і методи пропагандистського впливу на особистість, її правосвідомість і поведінку.

Справедливо сказано, «що політико-правові ідеї, погляди, принципи і норми, що складають зміст правової пропаганди, самі по собі, автоматично не володіють свідомістю людей. Необхідна копітка, вміла, творча робота пропагандистів по їх відбору, роз'яснення, донесення до розуму і почуттів кожної людини з метою перетворення в особисті переконання, внутрішній орієнтир поведінки людей» [5]. І від того, наскільки досконалі використовувані засоби і методи правової пропаганди і наскільки вміло вони використовуються, в подальшому залежить ефективність всієї роботи.

Тривала історія правопропагандистської діяльності виробила багатий арсенал її засобів і методів. Сучасні засоби правового пропаганди різноманітні. Так, наприклад, набув широкого поширення новітній спосіб правової пропаганди - віртуальний. За способами поширення правових знань і по формуванню правових переконань у особистості засоби правової пропаганди можна розділити на три види: усні, друковані, віртуальні. Кожен з них має свої переваги і недоліки.

Усні засоби правової пропаганди в залежності від характеру спілкування суб'єктів і об'єктів правового виховання вони діляться на безпосередні (живе спілкування, «очі в очі») і опосередковані (спілкування через технічні пристрої - радіо-, теле-, відеотехніку). Безпосередні засоби правової пропаганди по кількості виховуваних діляться на колективні та індивідуальні. Вони досить різноманітні: лекції, бесіди, консультації, читацькі конференції, вечори запитань і відповідей, конкурси знавців права, кінолекторії [2].

Цінність їх полягає в живому спілкуванні суб'єктів і об'єктів правового виховання. Пропагандист по відповідній реакції слухачів може негайно оцінювати вплив свого виступу і відповідно коригувати як його зміст, так і методи: щось повторити, щось підкреслити, щось роз'яснити. Пропагандист права, який виступає по радіо, на телебаченні, а тим більше пише статті та книги на правові теми, такої можливості абсолютно позбавлений.

Живе слово, як вірно пише Г.З. Апресян, «фіксує і передає думку, але одночасно і настрій і почуття, породжені думкою». Народна мудрість говорить: «Живе слово дорожче мертвої букви». «Слово належить наполовину тому, хто говорить, і наполовину тому, хто слухає - справедливо стверджує інше народне прислів'я» [1].

Усні, опосередковані через технічні пристрої (радіо, телебачення) засоби правової пропаганди - лекції, бесіди, консультації, відповіді на запитання, що надійшли в редакцію - мають ту перевагу перед безпосередніми засобами, що вони мобільніші, можуть охоплювати великі маси виховуваних одночасно, а тому менш затратні - вони приходять прямо до слухачів в будинок [1]. При одному соціологічному дослідженні групі людей запропонували відповісти на питання: «Якби вам надали вибір - прослухати одну і ту ж лекцію по радіо, телевізору або в аудиторії, що б ви хотіли?»

За «живу» лекцію проголосувала переважна більшість людей - 75,7%. Мотиви переваги: лекція читається жваво, доступно, розмовною мовою - так аргументували свою відповідь 29,5% опитуваних; можливість звернутися до лектора з питанням - 40,9%; слухати в колективі цікавіше - 18,8%; можна обмінятися думкою про почуте - 25,2%; при особистих контактах говорять відвертіше, повідомляють більше - 14,8%. [6].

Як правильно зазначили дослідники, домінуючим мотивом виявляється «потреба в спілкуванні». І вона в повній мірі може бути задоволена лише при безпосередньому контакті слухачів і лектора, «що не меншою (якщо не більшою) мірою і тягне людину «на живу» лекцію [3]. Хоча, на наш погляд, і всі інші мотиви слухачів мають важливе значення в оцінці безпосередніх усних засобів правової пропаганди.

У дослідженні хочемо акцентувати увагу на з'ясування поняття «віртуальні засоби правової пропаганди», почати з встановлення змісту терміна «віртуальний», так як в сучасній науці всі згодні тільки з тим, що термін «віртуальний» походить

від латинського слова *virtualis* (сильний, здатний) [3]. Значення ж його розкривається по-різному. Спочатку його переводили як «можливий», який може або повинен виявитися. У сучасних словниках у цього слова фіксується ще одне значення, вироблене новою галуззю наукових знань - інформатикою, згідно з якою віртуальний - це «інформаційний об'єкт, який не має реального існування, але виявляє себе як аналогічний реально існуючий об'єкт, фізичний або інформаційний (в комп'ютерній термінології)». Віртуальний визначається також як «логічний, можливий, що не має фізичного втілення; створюваний засобами комп'ютерної графіки і реалізований тільки в комп'ютері» [6].

При розгляді віртуальних засобів правової пропаганди термін «віртуальний» розуміється нами в цьому новому значенні. Вважається, що віртуальна пропаганда з'явилася в період четвертої інформаційної революції в середині ХХ століття.

На думку Н.М. Оніщенка, перша інформаційна революція пов'язана з винаходом писемності, друга (середина ХVІ ст.) викликана винаходом друкарства, третя (кінець ХІХ ст.) зумовлена винаходом електрики, завдяки чому з'явилися телеграф, телефон, радіо, що дозволили оперативно передавати і накопичувати інформацію в значних обсягах [5].

Підвищилася роль ЗМІ як механізмів поширення інформації та знань на великі території, що забезпечуються ними на цих територіях громадян, підвищилася доступність інформації для всіх членів суспільства. Істотно зросла роль інформації як засобу впливу на розвиток суспільства і держави, з'явилася можливість оперативного спілкування людей між собою.

Четверта інформаційна революція викликана створенням обчислювальної техніки і появою персональних комп'ютерів, мереж зв'язку та телекомунікацій. З'явилася можливість накопичувати, зберігати, обробляти і передавати інформацію (в тому числі і правову) в електронній формі. Зросла в рази

швидкість пошуку, отримання і передачі потрібної інформації її споживачам. Нині ми переживаємо п'яту інформаційну революцію. Йде прискорене формування і розвиток транснаціональних глобальних інформаційних телекомунікаційних мереж, що охоплюють всі народи світу, здатних одночасно впливати як на кожну людину окремо, де б вона не знаходилась, так і на маси людей всього світу.

Найбільш яскравий приклад такого явища і результат п'ятої інформаційної революції - Інтернет. Інтернет формує нове інформаційне (в тому числі і правове) середовище проживання людства, нове середовище діяльності людини, суспільства і держави. Це інформаційне середовище носить віртуальний характер в силу того, що фізично воно невідчутне, в ньому (на відміну від реального інформаційного середовища) змінюються фізичні властивості інформації (і правової зокрема) [5].

Інформація, представлена в комп'ютері або при передачі по каналах зв'язку у вигляді символів, знаків, хвиль, не може безпосередньо сприйматися органами чуття людини без виведення її на екран комп'ютера або іншого приймального пристрою або роздруківки на принтері. У віртуальних засобах правової пропаганди суб'єкт права може отримати необхідні йому правові знання для прийняття правомірних рішень тільки за наявності комп'ютерної чи іншої мобільної техніки та вміння нею користуватися. Як правило, він здійснює індивідуальні, одиничні особисті дії з пошуку і отримання необхідної правової інформації. Формування якісної правової інформації, пов'язаної з обробкою потоків юридичних документів і наданням суб'єктам права інформаційних послуг, повинні забезпечити відповідні державні органи та спеціалізовані некомерційні і комерційні організації.

Правову інформацію до споживача вони доставляють двома способами: стаціонарно або через мобільні правові інформаційні ресурси у вигляді банків правових даних. При стаціонарній доставці правової інформації суб'єкти права

повинні приходити за нею в спеціально обладнані комп'ютерні центри - інтернет-клуби, інтернет-класи, в яких цю інформацію вони можуть отримати самотійно, використовуючи комп'ютер, або за допомогою консультантів даних клубів, класів, бібліотек. При мобільному способі доставки правової інформації суб'єктам права творці поширюють її найчастіше у вигляді банків правових знань, в яких містяться не тільки знання, а й пошуковий апарат до них. Суб'єкти правової пропаганди за допомогою віртуальних засобів можуть вести її як активно, так і пасивно. При активному способі правової пропаганди правові матеріали пропагандистом підбираються і доставляються адресно. Пасивний спосіб правової пропаганди полягає в тому, що пропагандист правову інформацію розміщує на своєму сайті в Інтернеті і споживач її повинен знаходити сам. Щоб полегшити пошук розміщеної правової інформації на своєму сайті, інформацію про нього пропагандист розміщує зазвичай в тих чи інших глобальних інформаційно-пошукових системах [1].

При використанні віртуальних засобів правової пропаганди доводиться розраховувати на велику активність особистості в їх використанні. Вона повинна бути не тільки оснащена технікою, призначеною для перетворення правової інформації, яка надходить в електронній формі, в форму, доступну для традиційного людського сприйняття, а й правильно застосовувати прийоми її використання. Ці засоби правової пропаганди використовують суб'єкти майбутнього інформаційного суспільства, носії високої правової культури.

Висновки. Запропонований аналіз основних форм правового виховання та засобів їх впливу на розвиток правової культури населення сприятиме зміцненню правового порядку в країні.

Необхідно зазначити, що правильне використання мережі Інтернет для правового виховання є одним з дієвих шляхів профілактики протиправної поведінки людини. Для цього доцільним є створення спеціалізованих сайтів та вдосконалення

законодавчої бази з питань державного регулювання використання мережі Інтернет. Важливим є також належне виховання неповнолітніх в сім'ї, щодо культури використання мережі Інтернет. Значною мірою це також залежить від педагогічних працівників, їх вміння зацікавити неповнолітніх у необхідності підвищення рівня правових знань.

Література

1.Тепла Ю. Правове виховання як соціально-педагогічна проблема // Вісник Львівського ун-ту. Сер. педагогічна. 2017. Вип. 22. С. 187-195.

2.Ткачова Н. О. Гуманістична правова педагогіка та її роль в оновленні методології правового виховання молоді : збірник наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції «Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді». Київ : Віра Інсайт, 2021. Кн. 1. С. 53 - 58.

3.Костенко О. Юридична освіта і правове виховання як засоби забезпечення правопорядку (щодо юридичної освіти і правового виховання «соціально-натуралістського» типу). *Право України*. 2018. № 8. С. 187- 196.

4. Курка С. І. Правове виховання студентської молоді у вищому навчальному закладі як чинник формування правової культури особистості. *Наше право*. 2014. № 3. С. 5-10.

5.Правове виховання в сучасній Україні : монографія. 2-ге вид., переробл. і допов. / За ред. А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін. Харків : Право, 2013. 440 с.

6.Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія / За ред. Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. Харків. : Право, 2009. 352 с.

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Одеса, 20-21 лютого 2025 року

Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова,
О. А. Галіцан, І.О. Бартенєва, О.П.Ноздрова, І.С.Артемьєва,
П.П.Кинєва.

Віддруковано з оригінал-макету
Підп. до друку 03.03.2025. Формат 60 \90\16
Папір офсетний. Друк різнографічний. Обсяг вид. арк. 1,5
Тираж 100 прим. Зак. №194
Віддруковано в копіривальному центрі «Магістр»
м.Одеса, вул.Мечнікова,36, тел. +38(063)890-82-36
Свідоцтво про реєстрацію №2670316784 від 30.12.2022 р.